

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, W. L. Ghijsen, N. G. Kam,
D. M. G. Koch, J. L. A. Ledeboer, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Indrukken van een groen.

We komen terug van een donderjool, het hart klopt nog onrustig na van geleden angst; bevend draaien we de deur van onze slaapkamer op slot.

Wat heerlijk geluid dat sleutelknarsen!

We gaan op een stoel zitten en kijken verlicht om ons heen. Het kamertje is veilig maar benauwd; niets is meer onzer van de jonge levenskracht en hoopvollen moed, die ons doortintelden bij het begin van de vacantie, toen we met het diploma in de zak thuiskwamen en de groote vrijheid in de toekomst, de heerlijke zomermaanden nog zonniger getint door het vooruitzicht op student-zijn, ons zoo helder tegenlachten.

We voelen alleen de kléeren aan ons lijf plakken van bier en water; we voelen het klamme boordje om de hals; we voelen ons stijf en stram, versteend, als 't ware, door het langdurig op den grond zitten, door de geforceerde, gebogen houding die noodig was om onder een tafel een kortstondige maar, welkome rust(?) te genieten. In den spiegel zien we ons gezicht bleek en vermoeid bij het licht van de kaars, het linnengoed is vuil en goor, het jasje hangt gekreukeld en slap om ons lichaam.

Maar gauw naar bed, het is kwart over drie en morgen komt weer een dag. Het gordijn wordt neergelaten; we frisschen ons wat op met koud water; nu niet toegedeeld uit een syphon en niet gevolgd door een rits donderwoorden en vlamme blikken; en dan onder de dekens.

De slaap komt nog niet dadelijk; in onze verbeelding doorleven we weer die lange, warme, vermoeiende avond van 10 tot 3 uur; we hooren weer het schrik-aanjagende: „Klooi, wie ben je?"; we zien weer het dreigende wenken van een bekende donderaar of een syphon met wiskunstige zuiverheid op ons gericht. En we beschouwen nog eens ons gedrag van dien avond, we komen tot de ontdekking, dat we in dat en dat geval erg stom zijn opgetreden, dat het onhandig was een veilig hoekje te verlaten om in de „woestijn" een kennis op te zoeken en... we nemen ons voor een volgende maal beter op te passen.

Weer hooren we de huzarenmuziek op de Phoenix, weer grijnst ons een dondertype toe, maar alles wordt al vager en waziger: de slaap heeft zich van ons meester gemaakt en 't vermoeide lichaam kan uitrusten.

Den volgenden morgen worden we verfrischt wakker.

De zon schijnt zoo helder en vroolijk door het venster, dat we gauw opschuiven; we zijn goed uitgerust en zien 't leven weer gezonder in. We merken, dat we nog niet voor altijd geknakt zijn, — lichamelijk noch moreel —, door die twee weken groenloopen, dat we nog gezonde, jonge menschen zijn met een open en heldere toekomst vóór ons.

En we zien niet alleen het minder prettige en zwarte en moeilijke in van onzen toestand, maar denken ook aan die uren toen we zoo prettig gepraat hebben met oudere en meer ontwikkelde menschen, toen we ons konden geven en vertrouwen hadden in den student tegenover ons, die daar

niet zat om ons te donderen, „moreel te knakken", zooals velen dat woord definieeren maar om ons te leeren kennen, om ons te wijzen op de leemten in ons denken, op dwaze vooroordeelen en bekrompen opvattingen, op klakkeloos napraten en onnadenkend veel-beweren.

Want wat is de officieële beteekenis van de ontgroening? „Verplichte kennismaking".

En is deze nu niet het best te bereiken door de groenen kalm hun gang te laten gaan, kalm te laten spreken over hun denken en voelen, kalm te vragen naar hunne liefhebberijen en bezigheden?

Dan zullen zij zich geven zooals ze zijn, dan zullen niet alleen de handigen met een onbenullig karakter er doorrollen en de gevoelige naturen op hun kop krijgen, maar zal de student kunnen zien, wat voor vleesch hij in de kuip heeft; dan zal de geestelijk ontwikkelde groen kunnen spreken over zijn denken en lezen en weten, dan zal de groen met het levenslustige karakter in vuur komen over zijn sport, zijn vrienden en kennissen, zijn clubs van de laatste jaren en zijn indianen-avonturen van vroeger.

Dan heeft de student gelegenheid genoeg om de eerlijken van de geniepigen, de bruten van de fijngevoeligen, de onguren van de gezonden en frisschen te onderscheiden. Dan heeft hij gelegenheid te over om de groenen te wijzen op hun groote karakterfouten, die zoo hinderlijk kunnen worden voor hun eigen ontwikkeling en hun omgeving.

Dan kan hij ze zoo toespreken dat ze, dienzelfden avond thuiskomende er nog eens over gaan denken en, al zijn ze alleen in hun kamer met gesloten deur en neergelaten gordijn, toch het bloed in de wangen voelen stijgen van schaamte over zich zelf.

En dat zal een resultaat hebben, meer dan als de groen zenuwachtig en verbitterd thuiskomt, niet wetende hoe anders te handelen dan hij gedaan heeft en te vergeefs zoekende naar de juiste houding, die hij, blijkens de ervaringen van dien dag, in zoo veel gevallen niet gevonden schijnt te hebben.

Als de student de ontgroening op die wijze opvat, zal de groen hem gaan achten en hoogachten als een mensch, die boven hem staat en zooals hij er een moet worden.

Dan zullen de groenen gelouterd in het Corps komen en er zal winste zijn voor dat groote lichaam, dat de jongeren maakt tot menschen, geschikt voor de maatschappij.

X.

Candidaat-lid van het D. S. C.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Moraal.

Er zijn weinig begrippen, zoozeer aan verandering onderhevig, als dat van zedelijkheid (zoo ruim mogelijk). Ieder tijdperk in de geschiedenis en de maatschappij heeft zijn eigen begrippen van goed en kwaad, die met dat tijdperk overeenkomen en er een voornaam kenmerk van vormen. Wanneer men de ideeën der menschen vanaf de vroegste tijden bestudeert, dan bemerkt men een verband, dat er ligt tusschen die ideeën en de onderlinge verhoudingen,

waaronder men leefde, dan ziet men, dat de eerste van de laatste afhankelijk zijn.

In de overoude communistische maatschappijen werd hij, die een stuk grond van het gemeenschappelijk eigendom afzonderde en voor zich alleen bebouwde, beschouwd als een dief, en werd hem op gevoelige wijze aan het verstand gebracht, dat de periode van privaat eigendom nog in het verschiet lag. Nu nog vindt men in Engeland en elders, waar de plattelandsbevolking achterlijk is, wat ontwikkeling betreft, lieden die in vage vormen, die traditie van het gemeen bezit van den grond hebben bewaard, en voor wie in het stroopen van wild op het landgoed van een of anderen rijken grondbezitter niets misdadigs gelegen is. Ze achten dit veeleer een ongeschreven recht, dat onveranderd van vader op zoon is overgegaan; en onder de beruchtste stroopers vindt men vaak brave, flinke kerels, die overigens alle geboden van menselijkheid, die tot hen zijn doorgedrongen, huldigen.

Omgekeerd is echter in de oogen van den grondbezitter, die de dupe wordt van zulk een voorhistorische gedachten-gang der landbewoners, zulk een strooper de grootste schurk, die door de zon beschenen wordt en strenge straffen worden dan ook niet gespaard.

Toen na den communistischen oervorm die van het privaat-bezit meer en meer op den voorgrond trad, werd de aanranding daarvan even streng, zoo niet strenger gestraft, dan een moord. Zoo had ten tijde der Tudors in Engeland hij die gestolen had ter waarde van vijf shillings of meer, zijn leven verbeurd en werd opgehangen.

Wanneer men de verhalen van zendelingen en andere reizigers over door hen bezochte wilde volkeren leest, dan kan men treffende staaltjes ontmoeten, die getuigenis afleggen van den geest van communisme, die hen beheerscht. Zoo is het meermalen voorgekomen, dat een wilde, wien men b. v. een deken schonk, dezen in evenveel gelijke stukjes verdeelde als de stam leden telde, en hij ieder zijn rechtmatig aandeel toekende. Een dergelijke daad wijst op een sterk ontwikkeld gemeenschapsgevoel, en de drang, daaraan te voldoen, is hun als een tweede natuur geworden. Toen in overoude tijden de maatschappelijke verhoudingen hier te lande dezelfde waren, was ook de moraal, wat betreft het eigendom, geen andere, dan nu nog bij sommige wilde stammen.

Dat niet slechts de eigendomsbegrippen, maar alle ideeën omtrent zedelijkheid alleen afhangen van de onderlinge verhoudingen van de dragers dier ideeën, kan ook met talrijke bewijzen worden gestaafd. Zoo is bij de Apachen en andere stammen van N.-Amerika, waar de grond te arm is, om een groot aantal personen te voeden de kindermoord in zwang; en allen bestrijders van de Neo-Malthusianistische practijken ten spijt, worden deze hier op uitgebreide schaal in toepassing gebracht.

In streken waar, door het groote gevaar, dat aan het voorzien in het levensonderhoud verbonden is, zooals bij de Oostelijke en Westelijke Inoiten, die bijna uitsluitend van visscherij leven, jaarlijks een groot percentage der bevolking den dood vindt, heerscht veelwijverij, in andere veelmannerij, in nog andere promiscuïteit. En bij al die volkeren wordt, zoo afwijking van deze regels al niet als hoogst onzedelijk wordt beschouwd, het morele hunner daden althans niet geloofend. Primitieve volken zijn gewoonlijk eerlijk; en in stede van hunne handelingen na een oppervlakkigen toets aan onze denkbeelden omtrent goed en kwaad voor vreese-lijk en onmenscheijk uit te krijten, deed men beter ze te beschouwen in het licht van den moraal dier wilden. Het is zoo gemakkelijk; anderen te veroordeelen op grond van eenige voor het leven pasklaar gemaakte principes, maar het legt geen getuigenis af van breede opvattingen. Mag men de verhalen van Morgan en anderen gelooven, dan staat de wilde, wat betreft de strengheid, waarmee hij zijne beginselen in practijk brengt, volstrekt niet lager dan de doorsnee-mensch van onze beschaafde maatschappij. En zonder het gewicht van die beschaving in eenig opzicht te willen onderschatten, acht ik het toch een jammerlijk verschijnsel, zoovelen, in strijd met de in biddend welbehagen beleden moraliteitswetten, moeite te zien doen, de samenleving tot dien oervorm te doen terugkeeren, zoo en vooral wat betreft de plaats, die de beide seksen ten opzichte van elkaar innemen.

Zoo wisselen onze ideeën omtrent goed en kwaad, zoo wisselt ook onze waardeering van den misdadiger. Een misdadiger is hij, die handelt in strijd met de in het tijdperk waarin hij leeft, heerschende moraal, althans met die voorschriften van zedelijkheid, die voor het grootste deel

der menschheid geldend zijn. Men legde die voorschriften vast in wetboeken, wat het aangeboren conservatisme ten goede kwam. En een groote categorie studeerenden legt zich met ijver toe op het van buiten leeren dier op een verouderde zedeleer steunende wetten, zonder zich het hoofd te breken over de questie, of alles nog wel past in het kader van onze tegenwoordige maatschappij. Met die wetboeken in de hand tracht men dan uit te maken, wie al dan niet onder de misdadigers moet worden gerekend, en menigen armen drommel wordt in de gevangenis de gelegenheid geschonken, om op zijn gemak te gaan zitten peinzen over dien zonderlingen gedachtengang van sommige menschen, waarin hem tot zijn schade werd vergund, een blik te slaan.

Er is geen enkel zedelijk beginsel aan te wijzen, dat voor alle tijden en volken geldend is geweest en zijn zal, dat rotsvast staat boven de menschen en hun bestaan, en de woelingen der eeuwen onder zich heeft laten doorgaan zonder ook slechts een enkel oogenblik een onzekere leidster te zijn geweest voor de rechts- en billijkheidsbegrippen der aardbewoners. Zelfs dat van liefde voor den naaste kan in dit geval niet als bewijs tegen het hier beweerde worden aangehaald, want in den oertijd strekte het zich hoogstens uit over de stamgenoten, gold zelfs het doden van iemand uit een vreemden stam voor een bijzonder achtenswaardige daad. Zulk een onveranderlijk beginsel bestaat niet, al willen de dualisten het ons ook doen gelooven, zoo noodig zelfs ten koste der experimenteele wetenschap.

Iedere opkomende klasse is de draagster van een nieuw ideaal, en daarmee overeenkomende begrippen van goed en kwaad; het conservatisme der menschheid, dat de tegenwoordigers der verouderde richting met groote hardnekkigheid aan hunne ideeën doet vasthouden, veroorzaakt een eeuwig strijd op geestelijk gebied. Reeds dit splitst de levenden van ieder tijdvak in twee groote legers, die een heftigen kamp voeren, waarin ten slotte de reactie het onderspit moet delven. De nieuwe zienswijze vestigt zich in de hoofden en harten der menschen, de kring harer beleiders breidt zich uit. Zoo hebben zich onze begrippen omtrent goed en kwaad langzamerhand uit de oude ontwikkeld; het geloof aan de mogelijkheid van een radicale revolutie op het gebied der ideeën behoort, met dat aan alle wonderen, die voor en na ter verheerlijking van een of andere groote figuur werden verspreid, thuis in den rommelkamer van den menschelijke geest. De wetten, zuiver menschenwerk kunnen, alweer door 's menschen conservatisme, dien geleidelijken ontwikkelingsgang niet dan met sprongen volgen, en vormen telkens de afspiegeling van de zedelijkheidsbegrippen van een reeds vervlogen tijdperk.

Zoo geldt ook voor onze denkbeelden de strijd om het bestaan. Geen lichaam dat zich met meer woede in dien kamp heeft geworpen, en dat sterker heeft gewerkt als een rem voor de rustige ontwikkeling zoowel van de abstracte idee als van de exacte wetenschappen, als de Katholieke kerk in de latere eeuwen; zonder dat het haar nochtans is gegeven, op andere resultaten te kunnen wijzen, dan ketterjachten, auto-da-fé's en banvloeken.

Wat voor de maatschappij in het algemeen geldt, geldt ook voor groepen van individuen, zelfs voor ieder individu afzonderlijk. Ieder mensch is geneigd, zich die ideeën tot de zijne te maken, die hem in vrede doen leven met het milieu waarin hij verkeert. Wanneer Tolstoy in zijne „Aufstehung“ Nechhindows verwondering beschrijft over Maslowa's totale afwezigheid van schaamte voor haar beroep dan maakt hij daarmee een opmerking, die ons het bewijs levert, dat zelfs hij, die overigens maling heeft aan alle historisch-materialisme en wat daarmee annex is, een der voornaamste grondbeginselen van die leer huldigt. En ik ben het eens met hen, die een schijnheilige, aprioristische verachting voor prostituties af te keuren vinden.

Maar zal men kunnen vragen waardoor worden dan onze ideeën omtrent goed en kwaad bepaald, wat is er dan in ons, dat ons zegt, dat eene handeling goed, een andere verkeerd is?

Deze vraag is altijd een groot struikelblok geweest voor alle denkers, die zich omtrent den oorsprong der moraliteitsbegrippen eene opinie wenschen te vormen. Men heeft er veel over gedacht, veel over geschreven, er dikwijls mee in de knel gezeten en men antwoordde met allerlei groote woorden, als „geweten“ „kathgorische imperatiëf“ „afspiegeling van het denkbeeld van den grooten bouwmeester“, enz., alles erg mooi, maar ook erg duister; en met dergelijke dooddoeners achtte men de zaak opgelost, zooals

men ten alle tijde vaardig is geweest in het vinden van bovennatuurlijke en zonderlinge verklaringen. Toen men zich geen denkbeeld kon vormen over den oorsprong van het alfabet, verklaarde men het voor regelrecht van den hemel te zijn aangewaaid en zelfs in het begin der negentiende eeuw trachtte een Duitsch geleerde met allen ernst waarover hij beschikte, het bewijs te leveren, dat de pyramiden natuurproducten waren. En is overigens de wijze waarop men zich, wat de dierenwereld betreft, tot voor kort met de vage beteekenis, die men aan instinct hechtte, tevreden stelde, geen al te gemakkelijke wijze, om zich uit een moeielijkheid te redden?

Intusschen, volgens deze opvatting, die nog voor een groot deel der mensheid een onomstootelijke waarheid vormt, bestaat tusschen geweten en „instinct” geen essentieel onderscheid, slechts een, dat we gradueel zouden kunnen noemen. Het geweten is dan echter van hooger oorsprong, en de tusschen beide begrippen getrokken lijn zou eene stijging vertoonen aan den kant hiervan. Volgens de beleiders van deze leer zou er een zekere analogie bestaan tusschen geweten en instinct, een analogie die zou gelegen zijn in het onbewuste en onveranderlijke dezer begrippen.

Welnu, wanneer, hetgeen ook ik geloof, deze analogie op zich zelf geen hersenschim is, dan bewijst zij juist het omgekeerde van deze zienswijze. De talloze voorbeelden die voorhanden zijn van het afsterven, het zich wijzigen van instincten, of het plaats maken voor geheel nieuwe, en dit in ongelooflijk korten tijd, zijn zoovele bewijzen voor de veronderstelling, dat althans het instinct niet onveranderlijk is. Wanneer men denkt aan het groote verschil, dat tengevolge der dressuur bestaat tusschen onze huisdieren en die leden van dezelfde familiën, die in het wild leven, dan kan de mogelijkheid van het doen afsterven en aankweken van instincten voor ons niet anders dan vaststaan. De dierenwereld levert ons een massa voorbeelden op dit gebied; zoo verliest een koe, die men herhaaldelijk direct na de geboorte harer jongen, deze ontnemt, na niet te langen tijd haar moederlijk instinct; zoo zijn gevallen bekend van kippen, die men eendeneieren liet uitbroeien, en die, nadat dit driemaal gebeurd was, zich alle moeite gaven, de pasgeborenen het water in te drijven. Willen de dualisten een analogie tusschen geweten en instinct aannemen, dan dienen ze met de talloze dergelijke voorbeelden rekening te houden.

Gaan we thans verder, en beschouwen we de begrippen omtrent goed en kwaad, die ook de dieren toonen te bezitten in verband met hun geheele zijn, dan zien we, dat een voor hen „goede” handeling strekt ten nutte van het behoud van het ras, dat een „kwade” de omgekeerde werking uitoefent. En dit is het, wat de menschen zoowel als de dieren drijft, dit is het ook, wat ons dikwijls onbewust de eenige handeling doet goed —, de andere afkeuren.

Inplaats van het „geweten” willen we dus stellen den drang tot daden, die het behoud van het ras waarborgen. Men zal mij misschien verwijten, dat deze opvatting en wat het ons onbewuste der drijfkracht betreft, weinig of in het geheel niet van elkaar verschillen. Dit toegegeven, zoo blijft toch in elk geval het aannemen eener in hooger sfeeren verwijzende oplossing vermeden.

Maar voor we verder gaan nog eenige bewijzen, om onze bewering van het ten nutte van het ras strekken eener „goede” daad te staven.

Wanneer de mieren in hunne met noesten vlijt opgebouwde gemeenschappelijke woning gevaar loopen, dan is hun eerste zorg die voor de larven, en is men in de gelegenheid, de diertjes in zulke oogenblikken te observeeren, dan kan men ze, allen beladen met de bekende witte vracht, zich haastig zien verwijderen.

Het grootst aantal eieren, dat een duif tegelijk kan uitbroeien, is twee. Wanneer men uit het nest van een broeienden duif een ei wegneemt, zoo zal ze er weer een bijleggen, en voegt men het weggenomen weer bij de overigen, dan kan men ze alle moeite zien doen, het overtollige ei uit het nest te verwijderen; gelukt dit niet, dan zoekt ze een nieuw verblijf.

Zij, die gewoon zijn den musschen broodkruimels te strooien, hebben kunnen opmerken, dat de musch die dit het eerst bemerkt, al de overigen zal waarschuwen, alvorens zelf van het begeerde te gaan gebruiken.

De roerende teederheid, waarmede de apen hunne jongen omgeven, is overbekend; deelneming van mannetjes en wijfjes voor zwakke en zieke dieren is een eigenschap die men bij hen in sterke mate aantreft.

Het sedert de Aprilstaking veelgesmade solidariteitsgevoel

is niet anders, dan een sterke uiting van dezen drang tot daden, die nuttig zijn voor het geheele ras; en al doet dit gevoel zich slechts gelden binnen de grenzen der beide klassen, die der bezittenden en bezitloozen, het meerendeel der werkers althans heeft getoond, daardoor gedreven, tot daden van grooten zedelijken moed in staat te zijn.

„Er is een staag verlangen in de menschen” het verlangen naar geluk; dit is het wat ons drijft tot de consequenties van onze zedeleer. Hij, die den booswicht haat en den nobelen man hoogschat, voldoet in beide gevallen aan een behoefte zijner natuur. Hij zou noch haten, noch hoogschatten, wanneer deze gevoelens hem niet een zeker, zij het in onze oogen dan ook vaak zonderling, genot verschaffen.

Evenzoo laat de mensch, die zijn geheele leven wijdt aan het in practijk brengen van zijne beginselen, zich daarin leiden door zijn drang naar geluk. Onze moraliteitsbegrippen wijzen ons den weg door het leven, de dorst naar geluk drijft ons daarop voort.

K.

Over Groote Woorden in de Arbeidersbeweging en de „Intellectueelen”.

Het stuk van S. over bovenstaand onderwerp in 't vorige Weekblad kan mij niet bevallen.

Het komt mij voor, dat het verwarrend is en van groote eenzijdigheid getuigt; maar voornamelijk is het de algemeene geest, die er uit spreekt, welke mij onaangenaam heeft getroffen.

Wat zijn „groote woorden”?

Het is een feit, dat de een daaronder gansch wat anders verstaat als de ander en dat onkunde en vooroordeel en maatschappelijke positie maar al te zeer ten gevolge hebben, dat men ten onrechte allerlei termen en uitdrukkingen, veel door socialistten gebezigd, onder deze rubriek rangschikt.

Als wij spreken van arbeiders, die door de kapitalisten worden „uitgebuit”, dan stuiven alle nijvere burgertjes en fijnbesnaarde zielen à la Charles van verontwaardiging op over zulke schandelijke overdrijving en verdachtmaking en schimpen op het socialistisch „jargon.”

Toch weet ieder, die het a. b. c. der Marxistische oeconomie kent, dat dit spreken van „uitbuiten” voor de aanhangers dezer theorie niets anders is, dan het wetenschappelijk constateeren van het feit, dat de door de arbeiders voortgebrachte meerwaarde, door de ondernemers wordt opgestreken, gezwegen van het feit, dat alle arbeiders het „uitbuiten” dagelijks aan lijf en leven voelen kunnen.

Indien sociaaldemocraten spreken van den „arbeid, die de bron van alle waarde is”, dan zijn de kapitalisten en hersenwerkers geweldig boos, omdat volgens hun bekrompen opvattingen geen rekening wordt gehouden met de moeite en den arbeid, die zij zich getroosten in 't voortbrengingsproces.

Toch weet ieder, die wel eens heeft vernomen, dat er zoo iets als een Marxistische waardetheorie bestaat, dat bovengenoemde uitspraak een populaire vorm is voor de theorie, dat de waarde van een waar bepaald wordt door de hoeveelheid maatschappelijke doorsnede-arbeid, gemeten naar den tijd, die voor de productie van de beschouwde waar noodig is geweest en dat hier allermint de besturende arbeid over het hoofd wordt gezien.

Wij spreken wel eens van „loonslavernij”. Men gloeit van toorn. Er heerscht immers „vrijheid van arbeid”. Ik zal S. niet behoeven te herinneren, dat de praktijk van het arbeidersleven zoodanig is, dat in vele opzichten met recht van slavernij kan gesproken worden, zij 't niet naar den vorm, dan toch naar den wezenlijken inhoud.

Ik ken verder menschen, die rillen als zij hooren spreken van den „klassenstrijd”. Dat is oproerstokerij. S. weet, dat het 't constateeren is van een maatschappelijk verschijnsel. Er zijn er die zich opwinden, als men hen rekent tot de „bourgeoisie”, vooral als 't woord met een zeker dedain wordt uitgesproken.

Het valt niet te ontkennen, dat velen bij het lezen van S.' artikel onder de vagelijk aangeduide „groote woorden” moeten gedacht hebben aan termen als „bourgeoisie”, „klassenstrijd”, „uitbuiten”, „loonslavernij” en dergelijke. Het moet bij hen den indruk hebben opgewekt, dat menschen als S., die als „nogal rood” bekend staan, het gebruik van termen afkeuren, die zij door klassenvooroordeel en onwetendheid zoo gelieven op te vatten, dat ze hen als „dikke

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

Technische Boekhandel J. WALTMAN Jr.

☞ Binnenwatersloot 33. ☞

De STUDIEBOEKEN door H.H.
Docenten aanbevolen zijn

STEEDS VOORRADIG.

Verkrijgbaar:

TEEKENPORTEFEUILLES.

Portefeuilles 100 × 75 cM. zonder kleppen.

” ” met 3 ”

Portefeuilles 150 × 100 cM. zonder kleppen.

” ” met 3 ”

Portefeuilles, solider constructie, met rond
handvat en sierlijk naambordje,

101 × 76 cM., zonder en met 4 kleppen.

150 × 100 cM., zonder en met 4 kleppen.

TEEKENBORDEN.

100 × 150 cM.,

100 × 75 cM.,

75 × 55 cM.

Teekenhaken, Teekenschragen, Driehoeken, Mallen.

REKENLINIALEN.

Maatstokken, Decimeters, Technische Inkten, Teekenpotlooden,
Verfschotels, Penseelen, Punaises, Gomelastiek.

DICTAAT-CAHIERS.

SCHETSBOEKEN.

PASSERDOOZEN,

systeem E. O. RICHTER & Co., tegen de door de fabrikanten vastgestelde
prijzen. Een groote collectie dezer doozen en losse instrumenten is voorradig.

☞ Binnenwatersloot 33. ☞

Technische Boekhandel J. WALTMAN Jr.

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1903.

woorden" toegrijzen. En S. zal moeten toegeven, dat het niet aangaat terwille van dergelijke kwezels en spitsburgers een zeer juiste en duidelijke terminologie te wijzigen.

S. heeft dus evenmin rekening gehouden met zijn publiek, waar hij verzuimde de aandacht te vestigen op deze categorie „grote woorden”, die geen grote woorden zijn, en daardoor heeft zijn artikel verwarring moeten stichten. Dit niet te hebben voorzien en vermeden is een fout van zijn stuk.

Daarnaast geef ik volmondig toe, dat zekere categoriën sprekers nog al eens houden van een gekruide redevoering, van een scherp uitval en af en toe wel eens te veel met schoone frasen werken.

Toch is het m. i. verkeerd dit zoo onvoorwaardelijk af te keuren als S. doet, waar hij schrijft: „..... wanneer iemand onder de intellectueelen zich wil gaan wijden aan de arbeidersbeweging, dan moet hij de volle verantwoordelijkheid voor al zijn daden en woorden op zich kunnen nemen, dan mag hij zich nooit door zijn temperament, maar door zijn rede, gegrond op zijne sociale beginselen laten leiden: wie anderen leiden wil, moet in de eerste plaats zichzelf beheerschen en moet ook in staat en bij machte zijn zelfstandig stelling te nemen, ook tegenover degenen, wier belangen hij voorstaat, als deze naar zijn meening domme dingen doen..... dan moet iemand, die als deelnemer aan de beweging zijn verantwoordelijkheid voelt, beginnen met het gebruik van grote woorden allereerst zorgvuldig te vermijden, dan moet hij beginnen, met zichzelf nauwkeurig te controleeren in zijn woorden, en ook in zijn gedachten; er is niet dat zooveel nuchterheid, zooveel koelheid van hoofd vereischt als de sociale wetenschap, juist omdat zij zoo licht aanleiding geeft tot het verwekken der hartstochten, die haar ten kwade komen..... De arbeidersbeweging, die bestemd is de wereld te omvatten, heeft meer behoefte aan één rustigen bewuste, die bouwend op eigen oordeel en eigen gezond verstand, zijn kennis vermeerderd en verspreidt onder de menschen, dan aan tien enthousiasten, die, voorzien van een dosis dogma's en gebruikelijke zinwendingen en frasen, in staat zijn een publiek te boeien, en een daverend applaus uit te lokken.”

Al deze aanhalingen getuigen van een groote eenzijdigheid, van een absoluut negeeren van den grooten taak, dien de agitators te vervullen hebben in de arbeidersbeweging, en het alleen waarde hechten aan wetenschappelijk- en aan organisatorisch werk. Waarde S, alle deze categoriën propagandisten zijn voor de moderne arbeidersbeweging onontbeerlijk, alle hebben hun specialen taak te volbrengen. Waar geen agitators hun werk hebben volbracht, daar is voor organisators niets te doen, en waar deze laatsten ontbreken, verloopt de door de eersten verwekte beweging weldra tot niets. En beide behoeven den steun van de wetenschap, opdat zij bewust en planmatig zullen kunnen handelen, en zich niet op dwaalwegen begeven. Maar waar geen beweging is beteekent ook wetenschappelijke propaganda niets, die onvermijdelijk moet voeren tot sectevorming en dogma-kweeking, omdat geen praktijk zijn corrigerende werking kan uitoefenen.

Het hangt van 't temperament, het karakter van de menschen af, tot welk werk zij zich het meest zullen aangehouden gevoelen. Ik kan mij best begrijpen, dat iemand meer voelt voor het stille, noeste, koppige opbouwingswerk van den organisator, vooral omdat ook mijn eigen geest daar het meest voor open ligt. Maar dit mag niet leiden tot minachting van den agitator, die avond aan avond van dorp tot dorp trekt om de versufte, gedegenereerde werkers op te porren, wakker te schudden, hen het nieuwe evangelie der arbeiders predikende: dat het hun klasse is die de maatschappij zal moeten verjongen, en dat hun bevrijding hun eigen werk moet zijn. En evenmin mag de agitator de schouders ophalen voor den man, die op de stille studeerkamer achter de dikke boeken gebogen zit. Onderlinge waardeering, S., is zoo noodig voor de verschillende propagandisten en leiders, bestuurders en geleerden in de beweging om tot de gewenschte resultaten te komen.

Agitators nu gebruiken wel eens wat men noemt „dikke woorden”. Indien dit niet leidt tot bombast of tot onwaarheden, dan zie ik daar zooveel kwaad niet in en acht het voor sommige omstandigheden zelfs gewenscht. Een felle zweepslag, een pakkend beeld, een krasse beschuldiging kunnen hun nut hebben om menschen de schellen van de

oogen te rukken, dáár waar de wetenschappelijke redeneering nog geen vat op hen zou kunnen hebben. Ook te midden van het heetst van den strijd, kan eenforsch woord, een moedige daad meer uitwerking ten goede hebben dan een nauwkeurige analyse der feiten. Menschen zijn geen ijskegels of rekenlinialen, waarde S., al zou ik niet gaarne beweren, dat zij wel vulkanen zijn, of behoorden te zijn. De arbeidersbeweging mag voorzeker niet bestaan in straatruoer, maar het is nog minder wenschelijk haar tot een handelsgeschäft of een genootschap ter beoefening der statistiek te willen verlagen. In haar behooren wetenschap en temperament, verstand en gevoel elkaar de hand te reiken.

„De arbeidersbeweging..... heeft méer behoefte aan één rustigen bewuste..... dan aan tien enthousiasten.”

Waarde S, kent gij enthousiasme. Beseft gij iets van de groote en hooge werking, die het heeft op ons karakter hebt gij ooit gevoeld den verheffenden invloed, dien het heeft op onzen geest? Ik ben dezen zomer meegeweest met 800 sociaaldemocraten naar Gent en Brussel. Daar hebben wij stellig vol bewondering de grootsche stichtingen der arbeiderspartij bezichtigd, daar hebben wij genoten van de gastvrijheid en de hartelijkheid van onze Belgische vrienden. Daar hebben velen van ons hoogst nuttige zaken geleerd de coöperatie betreffende, die zij niet verzuimen zullen hier in practijk te brengen. Geloof gij S. dat de reis naar België voor ons niet meer beteekent? Ik zeg, het was een reusachtige propagandatocht, omdat het gezamenlijk één van wil en geest voelen van zoovele honderden Hollanders en duizenden Belgen den verdoofden moed weder heeft aangewakkerd. Men was enthousiast waarde S. al uitte men zich niet altijd, en regen noch slechte slaapgelegenheden vermochten deze stemming te verstoren. Zij kwam boven, toen we te Brussel voor het eerst het Maison du Peuple zagen, en toen we den socialistemarsch hoorden zingen door de volkskinderen met hun schelle hoge stemmetjes en hun Fransch accent. Zij bereikte haar toppunt na de uitvoering der cantate „Vooruit's roem”, door vijfhonderd zangers, mannen vrouwen en kinderen te Gent. Het was ongetwijfeld een schoon stuk, en het werd voortreffelijk gezongen. Toch betwijfel ik niet, dat de muzikercriticus het oneindig ver zou hebben gesteld beneden de mis ter gelegenheid van Maria Hemelvaart, die ik den vorigen dag in de Sainte Gudule te Brussel had gehoord. Zelden ben ik zoo onder den indruk geweest van muziek als toen. De glaszuivere stemmen, dwepend of jubelend, de verheven orgeltonen, nu klagend de zangers begeleidend, dan donderend invallend en de zware gewelven met klanken vullend, tot zij dreigden te bezwijken onder den machtigen aandrang der geluidsgolven, daarbij de stil brandende kaarsen voor 't bont Mariabeeld in 't geheimzinnig halfduister der ernstige strenge kerk, de devoot knielende oude vrouwtjes, zij maakten een diepe impressie. Maar het was louter zinsbekooring. Het sprak niet tot het hart, het roerde niet de fijnste snaren van 't gemoed, zooals daar in Gent het zingen van die vijfhonderd menschen, stralende van hoop en van vuur, uitjubelend hun triomf en hun verwachting, mannen, vrouwen en kinderen, één van willen en denken. Ja de kinderen vooral. De woelige, drukke Belgische kinderen met hun aantrekkelijke gezichtjes, waarop zich tien verschillende stemmingen in de minuut afteekenen, nu toch half begrijpend en trotsch reeds medezingend van „hun Vooruit, dat hen ophief uit het slijk der straat”.

Stil zat ik te luisteren en onweerstaanbaar maakte zich een gevoel van mij meester: dit is nu de nieuwe tijd, die komen gaat, en die de wereld zal beheerschen.

Eindelijk het slot. De vurige uitbarsting van bewondering kan ik niet beschrijven. Daarna Troelstra. Hij schreeuwde om zich verstaanbaar te maken, heesch en schor klonken de woorden. Maar hoe mooi was 't! Hoe was 't ons allen uit het hart gegrepen: „nu weten wij, dat er in Holland en België broeders wonen, broeders, en dat niets ons meer zal kunnen scheiden. Wij komen uit een land, waar de reactie oppermachtig is, en de duisternis hangt, waar alles koud is en kil. En deze twee dagen in het socialistische België zullen ons bijblijven als twee roode vlammen, die ons verwarmd hebben en lichten op den weg, dien wij hebben te gaan. En nu moge er komen, wat komen wil, wij kunnen er nu tegen, omdat wij vast weten, dat wij zullen overwinnen, ondanks alles”.

Als we dat nu kalm en bedaard later lezen, dan vinden we dit opgesmukte woorden. Maar toen, roerden ze ons allen tot in 't diepst van ons hart en vertolkten ons aller voelen.

Ziet ge, waarde S, dat was enthousiasme, dat was hartstocht, felle, laaiende hartstocht, die gij zoo verderfelijk acht. En al is 't gelukkig, dat we niet chronisch in zulk een opgewonden toestand verkeeren, dat wij op zijn tijd ernstig en hard kunnen werken en scherp kritiseeren, ik verzeker dat wij niet kunnen leven zonder de electricerende werking van den hartstocht, en dat wij enthousiasme even hoog noodig hebben als brood en organisatie en wetenschap.

S., die geen sociaaldemocraat is, zal naar mijn veronderstelling de Engelsche arbeidersbeweging met zijn krachtige en soliede organisaties, met zijn beleidvol en voorzichtig optreden oneindig hooger stellen, dan de Fransche, die veelal zich in vage termen, in groote woorden uit.

Beide hebben hun deugden en hunne gebreken. Ik ben 't volkomen eens met van der Veer, die naar aanleiding van Loubet's bezoek aan Londen schreef: „moge ook de band tusschen de arbeiders van beide landen nauwer worden aangehaald; zij kunnen zoo ontzettend veel van elkaar leeren” Want wat de Engelschen missen, dat is de vurige moed, de ontbaatzuchtigheid, de opofferingsgezindheid van het Fransche proletariaat. De groote kracht der Duitsche beweging ligt voor een niet gering deel in 't feit, dat zij de drie noodzakelijke voorwaarden voor doeltreffende actie: wetenschap, enthousiasme en organisatie gezamenlijk heeft weten te vervullen.

De depreciatie van 't agitatorisch werk, die uit schier elken regel van het stuk van S. ons tegen straalt, is daarvan dus een tweede en grootere fout.

Dit alles wil volstrekt niet zeggen, dat ik ondoordacht schetteren of handige vergaderingstrucjes zou aanmoedigen of goedkeuren. Maar de algemeene beschuldigingen en hoogst eenzijdige raadgevingen van het stuk van S. drongen mij daar tegen op te komen. Ook hij heeft zich laten medevoeren door zijn temperament, dat bijzonder kalm als het is, hem naar een ander uiterste dreef.

Eindelijk nog dit: Het getuigde van weinig tact, dat een vriend der arbeidersbeweging in dezen tijd ondoordachte kritieken gaat schrijven, die ten gevolge kunnen hebben dat onze vijanden zijn goedbedoelde, maar slecht begrepen woorden tegen ons en onze vrienden uitspelen. Hij denke aan Bernstein.

Mijn algemeene moraal ten slotte resumeerend, zou ik willen zeggen. De intellectueelen, die deel gaan nemen aan de arbeidersbeweging doen wel hun temperament te volgen, als dit hen leidt naar het agitatorisch arbeidsveld van den propagandist naar de studeerkamer, of naar het kantoor der organisatie. Allen kunnen werk, en nuttig werk verrichten. En ieder doe het zijne, dat van anderen apprecieerend, en hoede zich voor eenzijdigheid en overdrijving.

Ten slotte nog een gewichtige opmerking, die ook naar aanleiding van den geest van het artikel van S. niet overbodig is. De intellectueelen zullen wel doen te bedenken dat alleen hun meerdere ontwikkeling hen niet tot de toekomstige leiders stempelt. Als zij deelnemen aan den strijd der arbeiders, dan hebben zij dit te doen als gemeen soldaat. Pas na een langen leertijd in de school der practijk zullen zij gerechtigd en in staat zijn, als leiders op te treden, indien gebleken is, dat hun overtuiging, en hun ijver, en hun moed bestand zijn geweest tegen de desillusies en de moeilijkheden van de harde werkelijkheid.

L. Q.

De Binnenlanden van het district Nickerie.

Lotgevallen en Algemeene Uitkomsten eener Expeditie door het westen der kolonie Suriname in September en October 1900, door dr. H. VAN CAPPELLE, met een overzichtskaart, talrijke platen, in en buiten den tekst en een aantal figuren. — Baarn, Hollandia Drukkerij 1903.

Het boek, waarover ik hier een enkel woord wensch te zeggen, zal stellig in hooge mate de belangstelling wekken van allen, die zich interesseeren voor de kolonie Suriname, dat rijke en schoone land, door het moederland nog maar al te zeer stiefmoederlijk behandeld. Het beschrijft de lot-

gevallen van de expeditie, welke onder leiding van dr. H. Van Cappelle, destijds leeraar aan de rijkslandbouwschool te Wageningen, tot diep in de binnenlanden van het district Nickerie doordrong en ook een deel van het onbekende woud tusschen de Nickerie en de Coppename onderzocht. Het hoofddoel van den tocht was een onderzoek naar de geologische en botanische gesteldheid van dit vrijwel geheel onbekende gebied, waar nog slechts enkele Europeanen den voet hadden gezet. Hoewel de eigenlijke mineralogische en andere wetenschappelijke uitkomsten in een later werk zullen verschijnen, blijkt uit dit reisverhaal reeds genoegzaam, dat belangrijke en uitgebreide resultaten op dit gebied zijn verkregen en hoewel het niet mocht gelukken belangrijke hoeveelheden goud te ontdekken, bestaat alle waarschijnlijkheid, de bodemgesteldheid in aanmerking genomen, dat dit westen der kolonie even rijk is aan het edel metaal als het oosten. Maar een veel rijker bron van welvaart zou gevonden kunnen worden in de exploitatie van „goud boven den grond”, n.l. van de enorme hoeveelheden van het prachtigste hout, dat daar sinds eeuwen onaangeroerd staat. Ook de gezochte balata, uit het sap van den bolletrie gewonnen, zou bij doelmatige verbinding van de binnenlanden met het bewoonde deel der kolonie en stelselmatige inzameling een rijke bron van inkomsten kunnen worden. Niettegenstaande dit alles geloofde de heer Van Cappelle toch dat de kolonie Suriname heden nog veel dringender behoefte heeft aan een verbetering op landbouwgebied, dan aan exploratie der binnenlanden, wel een bewijs, hoezeer deze gewesten zijn en worden verwaarloosd.

Het plan was aanvankelijk om de Nickerie zoover mogelijk op te varen, maar aangezien deze rivier ten tijde dat de expeditie vertrekken zou, sterk begon te vallen en de gegronde vrees bestond, dat men weldra niet in staat zou zijn verder te varen door te lage waterstand en steenversperringen; die in 't droge jaargetijde in de bovenrivier overal voorkomen, maakt de heer Van Cappelle het plan, de beter bevaarbare Coppename te kiezen om in 't binnenland door te dringen, wat om verschillende redenen echter niet de goedkeuring der bevoegde autoriteiten mocht verwerven. Wel werd nu besloten om na terugkeer van de Boven-Nickerie door middel van een tracé, gehakt door het oerwoud het stroomgebied van de Coppename te bereiken, teneinde in dit deel der binnenlanden wat meer omtrent den geologischen toestand van Suriname te weten te komen, een doel, dat naar den indruk dien de lezer krijgt zeer voldoende is bereikt. Daarom werden een aantal negers, onder leiding van de heeren Bos Sulpke en Wind vooruitgezonden, en aan den mond van de Fallawatra een kamp te bouwen en het tracé te hakken.

De eigenlijke expeditie, waaraan behalve dr. v. Cappelle en zijn zoon Herman, die de photographische opnamen deed en de hoogtebepalingen verrichtte, ook de heeren van Drimmelen, districtbestuurder van Nickerie, Haenen, Ganzert en Tulleken deelnamen, vertrok den 3den September 1900 uit de hoofdplaats van 't district. Zij bestond uit een groot aantal booten, want een eenigszins langdurige tocht in geheel onbewoonde en grotendeels onbekende landstroken noodzaakt tot 't medenemen van heel wat levensmiddelen, wetenschappelijke instrumenten en andere onontbeerlijke zaken.

Zonder veel bezwaren bereikte men den mond van de Fallawatra, maar daarna werden de moeilijkheden dagelijks grooter. Naarmate men hooger kwam en 't water viel, had men met steeds meer stroomversnellingen en steenversperringen te worstelen. Eindelijk bereikte de expeditie den Blanche Marieval, het verste punt, tot waar van Drimmelen in 1897 was doorgedrongen. Met groote moeite gelukte het de booten door het bosch tot boven den val te slepen, maar na eenige dagen van zware inspanning werden de moeilijkheden zoo veelvuldig, terwijl zich ziekteverschijnselen onder het personeel begonnen te vertoonen, dat tot terugkeer moest worden besloten. Nadat de expeditie wederom het kamp aan de Fallawatra bereikt had, werd eenige dagen rust gehouden, waarop dr. van Cappelle met de heeren Haenen en Bos Sulpke langs het tracé door het ongezone en gevaarlijke oerwoud, naar 't Coppenamegebied doordrongen onderweg vele onderzoekingen deed. De terugreis kenmerkte zich verder door weinig bijzonderheden,

Dat is de droge opsomming van de voornaamste feiten.

Het boek is echter vol afwisseling geschreven, en hoewel het stellig vooral den geoloog en botanicus zal interesseeren, zal het ook den leek in 't minst niet vervelen. Onder 't lezen geniet men van de grootsche natuurtafereelen: de grillige rivier, de trotsche vegetatie, de bruisende watervallen; men

leeft mede met de expeditie, zooals die dag aan dag verder dringt in 't onbekende land en vol moed tegen de zwaarste moeielijkheden worstelt. Onderhand krijgen we een eigenaardig kijkje op 't leven en 't karakter van de negers, die groote kinderen, welke het personeel uitmaakten, als verhaald wordt van hun luchtige opgeruimdheid en bijgeloovige opvattingen, hun wilde dansen en statige godsdienst-oefeningen. Dr. van Cappelle is vol lof over de negers, die, mits goed behandeld en in hun grillen wat tegemoet gekomen, voor wetenschappelijke expedities uitnemend geschikt blijken te zijn. En de trouwe, zwarte kok was een onbetaalbare vent, van alle markten thuis, die twaalf ambachten verstond, zonder tot de dertien ongelukken te vervallen.

Ik kan de lezing van dit boek aanbevelen aan allen, die wat willen weten aangaande dit deel onzer West-Indische koloniën, en voor mijningenieurs lijkt het mij bijzonder interessant, vooral indien deze met de later te publiceren wetenschappelijke verhandelingen zullen kennis kunnen nemen.

De talrijke goedgeslaagde kiekjes dragen er niet weinig toe bij de aantrekkelijkheid van 't geheel te verhoogen.

N. G. K.

Documenten.

De recruteering voor H.M.'s zeemacht geschiedt als volgt: „De jongen komt op ongeveer 14 jarigen leeftijd bij de kweekschool voor zeevaart te Leiden in dienst, en verbindt zich alsdan, den lande, met ingang van zijn 17e levensjaar nog 12 jaren te dienen. Het verband eindigt alzoo, wanneer de leeftijd van 28 jaren zal zijn bereikt.”

(Kapitein Lt. ter zee J. Jonckheer, in Hbld. 15 April '03). We voegen hierbij, dat geen proeftijd bestaat, dat een jongen van 13 à 14 jaar zich dus door zijn handteekening voor 14 jaren verbindt.

Art. 26 van het „Reglement voor de opleiding van Jongens aan de kweekschool voor de zeevaart te Leiden en aan boord van het instructieschip te Amsterdam”:

„Blijkt dat het niet voldoen aan de vereischten van het overgangs- of eindexamen, het niet-gewinnen aan de orde of tucht toe te schrijven is aan kennelijken onwil, met het doel, uit den dienst ontslagen te worden, dan worden zulke jongens overgeplaatst aan boord van actieve schepen”.

„Van de tuchtschepen werden gunstige resultaten verwacht tegen het veelvuldig voorkomen van aanhoudend wangedrag, onwil, en dienstweigering bij jeugdige schepelingen, dikwerf uit tegenzin in den dienst en met het doel, daaruit ontslagen te worden”. (Voorl. versl. v/d comm. v. rapp. d. 1ste Kamer, over wetsontwerp 42, Art. 5, A. Sub 8a, Plaatsing in een tuchtclassen”).

„De taak der officieren en onder-officieren op een tucht-

schip zal zijn, de karakters van de jetigdige schepelingen zoodanig te breken en door straffen klein te krijgen, dat de vrees voor nog grootere ellende hen verder zal doen afzien van verdere pogingen, om uit den dienst ontslagen te worden”. (Stukken, betrekking hebbende op het ontwerp van wet op de krijgstucht).

„Tot het verleen van ontslag, op grond van slecht gedrag wordt eerst zeer laat overgegaan, in den regel niet, voor dat zulk een kind door vele en zware straffen, soms gevangenisstraf, volmaakt bedorven is . . . . . door geen rekening te houden met den leeftijd, waarop de verbintenis (door de ouders!) wordt aangegaan, krijgt deze het cachet van zielverkooprij (Kolonel ter zee J. P. v. Rossum in Marineblad van Februari 1902).

„Wij hebben in de gevangenis te Utrecht tal van jongens ontmoet, van 17 tot 20 jaar, die onder de vermelde omstandigheden zich hadden verbonden, die spoedig hadden geleerd, dat de werkelijkheid eene geheel andere was dan zij zich die voorstellen, die onder den invloed dier teleurstelling ontevreden over hun lot en hunne toekomst, zich schuldig maakten aan desertie, dienstweigering, insubordinatie, niet onwaarschijnlijk met het doel, om uit den dienst te worden ontslagen.

(Professor Simons in het weekblad voor het recht in een artikel over bovenvermeld stuk van den heer Jonckheer.)

„Aan boord van Hr. Ms. „Gelderland” werd van 1 tot en met 31 Augustus 1903 aan straffen uitgedeeld:

362 dagen strafdienst zonder inhouding der halve soldij.
98 „ „ met „ „ „ „ „ „
48 dagen provoostarrest met vermindering van kost [(water en brood.)
22 dagen provoostarrest zonder vermindering van kost [(water en brood.)

56 dagen scheepsarrest.

3 maanden strafklasse.

6 maanden gevangenisstraf.

(schrijven van 27 Maart 1902 van den minister van marine aan de 2e kamer der S. G.)

De „Gelderland” is géén tuchtschip.

* * *

„Een overkomst, uit een ongeoorloofde oorzaak aangegaan, is krachteloos.” (Art. 1371 B. W.)

Conclusie: „Deze bepalingen zijn niet oirbaar, in zedelijken zin niet te verdedigen, ze moesten reeds lang tot het verledene behooren.” (Mr. A. Kerdijk in Soc. W.blad van 29 April 1903.)

Dit nu heeft plaats in de twintigste eeuw, eerst onder eene liberale regeering, wier grondslag vrijheid van denken, spreken en handelen, afwezigheid van alle dwang, is, en tegenwoordig onder eene christelijke regeering, die aldus het „Laat de kinderkens tot mij komen” in praktijk brengt.

ADVERTENTIEN.

Cursus Russische Taal.

Ondergeteekende wil te ROTTERDAM bij genoegzame deelneming, een **CURSUS OPENEN IN HET RUSSISCH**, cursusduur 2 jaar. Prijs **30 gulden** per jaar bij vooruitbetaling.

RUTTEN,

Leeraar Openbare Handelsschool, Amsterdam.

Brieven adres: RUTTEN, Leidschekade 84^{buis}, AMSTERDAM.

Bloemenmagazijn en Kweekerij
S. BRUIGOM,
HOUTTUINEN. DELFT.
— Telefoon 6. —

Met 1sten prijs bekroond Nat. Tuinb. Tentoonstelling te Zeist, Augustus 1902.

Bouquetten, Kransen, Tafelversieringen,
LOSSE BLOEMEN, enz.

Dr. A. TOXOPEUS,
OUDE DELFT 224.

Repeteeren:
Wiskunde, Mechanica, Physica.

Rijjool.

De ondergeteekende houdt zich evenals vorige jaren beleefd aanbevolen voor de levering van

Wijnen, Champagne, enz.

Aanbevelend,

J. J. G. BOERE,
Telefoon 188. Hypolitusbuurt 2.

(Zie vervolg Tweede Bijvoegsel.)

UITGAVEN

betrekking hebbende op het XIe Lustrum
van het D. S. C.

De Wetstein Pfister. Ommetocht van Nikephoros II Phocas binnen Byzantium na zijne kroning tot Keizer in 963.

Album van 14 gekleurde platen en 5 titelbladen, in sierlijke portefeuille vervat *f* 12,50.

Gedenkboek van het XIe Lustr. van het D. S. C.

(Uitgegeven door het D. S. C.) Dl. I. *f* 2,50.
Deel II verschijnt binnenkort. Prijs van beide deelen *f* 4,—

Lustrum-Album, bevattende 12 platen over de Maskerade *f* 1,50.

Briefkaarten met portretten van deelnemers aan de Maskerade, van de feestzaal, van momenten tijdens den optocht enz. p. stuk *f* 0,05.

Nog wordt de aandacht van Heeren Candidaat-leden gevestigd op de

Geschiedenis van het Delftsch Studentencorps van 1848—1898, door het oud-Corpslid H. J. Verhellouw.

Gebonden in prachtband en versierd met een aantal platen in lichtdruk en één in chromo-lichtdruk.

Van dit zeer belangrijke werk is nog slechts een gering aantal exemplaren voorhanden tegen den prijs van *f* 5,—. Het wordt, uitverkocht zijnde,

niet meer herdrukt.

VOORHANDEN bij den Uitgever

J. WALTMAN JR. TE DELFT.

TWEEDE BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1903.

Een mooie gemeubileerde
Voorkamer met Slaapkamer te huur.

Te bevragen KOORNMARKT 36.

Gelegenheid voor KOFFIEDRINKEN
voor 5 á 6 Heeren. Billijken prijs.

Adres: OUDE DELFT 235.

HUREN VAN PIANO'S

van af f 4,- per maand.

ORGELS f 2,- per maand.

H. H. Studenten en allen, die daar gebruik
van maken, vraagt conditiën.

Piano- en Orgel-Magazijn,
F. J. RAAR, Nieuwstraat 6 - Delft.

IJ. VAN WOERDEN,

Choorstraat 11.

Prima kwaliteit versche

Delftsche Roomboter,

van naamstempel voorzien; zuiverheid gewaarborgd.

◆ Gruyère kaas. ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

◆ ◆ ◆ ◆ Edammerkaasjes. ◆ ◆ ◆ ◆

◆ ◆ ◆ ◆ Roomkaasjes. ◆ ◆ ◆ ◆

NETTE EN VLUgge BEDIENING.

Choorstraat 11.

Vegetarisch Restaurant

„**THALYSIA**”,

Noordeinde N°. 32.

Geopend van 's morgens 10 uur tot 's avonds 7 uur.

Gelegenheid tot eten à la carte van 4-7 uur.

Aanbevelend, **G. J. SLIEKER Jr.**

GROOTE KEUZE:

Studeerlampen

met porcelein en zijden kappen.

J. B. LORREWA, Koornmarkt 22.

Magazijn van Gas- en Waterleidingartikelen.

IVENS groote geillustreerde
CATALOGUS No. 16

is voor belanghebbenden **gratis** verkrijgbaar in het

Foto-Artikelenmagazijn,

Brab. Turfmarkt 65.

ADR. VAN OOSTEN.

Drink: Whisky Vic,

is smakelijker en voordeeliger dan
Whisky Soda.

Verkrijgbaar bij

J. J. G. BOERE,

Telefoon 188.

Hypolitusbuurt 2.

Billijke Voorwaarden

voor

PIANO-HUUR.

Boekhorststraat 149-149a,

DEN HAAG.

GOOSEN & SWAGERMAN.

PIANO'S.

VLEUGELS.

ORGELS.

TELEPHOON N°. 2051.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Kristal- en Luxe-Magazijn HYPOLITUSBUURT 17a.

Buitengewoon rijke keuze in
KRISTAL, PORCELEIN EN LUXE-ARTIKELEN,
zeer geschikt voor cadeaux.
W. A. VAN LEEUWEN.

Restaurant BÜHLER,

Houttuinen 2.

DELFT.

Specialiteit in geïmporteerde buitenlandse Bieren:

Münchner, Franziskaner-Bräu, Pilsner-Urquell.

—≡ DINERS, DAG- EN AVONDSHOTELS. ≡—

Prima qualiteiten Port-, Sherry- en andere Morgenwijnen.

Bordeaux-, Bourgogne-, Rijn- Moezel- en Champagnewijnen.

Levering aan huis tegen concurrerende prijzen.

Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

RIJJOOL.

☛ Ondergeteekende beveelt zich beleeft aan voor de levering van
APPELBOLLEN en SAUCIJZENBROODJES.

J. T. GUSSENHOVEN CUISINIER.

Binnenwatersloot 30.

Heeren Corpsleden en Candidaat-leden
van het D. S. C. wordt opmerkzaam gemaakt
dat alleen die

CORPSBEELDEN

door den Senaat erkend worden, als te zijn
afgietsels van het origineel, die voorzien zijn
van het Senaatslak en verkrijgbaar zijn in
den Technischen Boekhandel

J. WALTMAN Jr.,

Binnenwatersloot 33.

